

логій проблемного навчання також під час обговорення щойно прийнятих законодавчих та нормативних актів з огляду на наслідки їх застосування в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Досвід свідчить, що пошук самостійного вирішення проблемної ситуації, робота в команді та порівняння своїх результатів із результатами інших підгруп поглиблює знання студентів, приносить задоволення від самореалізації та є значним чинником активізації навчального процесу та зацікавленості студентів у вивченні облікових дисциплін. Останнє є важливим з огляду на те, що державна політика в галузі освіти передбачає інтеграцію української системи освіти до світових освітніх систем шляхом участі в Болонському процесі. Запровадження принципів Болонської декларації дозволить створити прозору оцінку якості підготовки фахівця відповідно до критеріїв європейських країн та вимог європейського ринку праці, що стане основою для визнання статусу українських спеціалістів та отримання ними відповідного рівня оплати праці. Це створить умови для демократичного доступу українських фахівців до спільних європейських цінностей освіти, науки і культури.

Одночасно, варто помірквано переводити заклади України на навчання згідно вимог Болонської декларації. Саме консервативний характер освіти та її особлива роль у суспільстві не повинні привести до сліпого копіювання чужого досвіду. Важливим аргументом цього виступає той факт, що всесвітньо відомі навчальні заклади — Сорбонна, Кембридж, Гарвард мають власні підходи до навчання студентів і за своїм статусом знаходяться над Болонським процесом. Тому, на мою думку, не варто «архіреволюційно», без системного підходу впроваджувати Болонський процес, а розвивати автентичні методи та форми навчання, серед яких можуть бути і технології проблемного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Людвиг фон Мизес*. Теория и история. Интерпретация социально-экономической эволюции. / Перевод с англ. под ред. док. экон. наук, проф. А. Г. Грязновой. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 295 с.
2. *Лернер И. Я.* Проблемное обучение. — М.: Знание, 1974. — 362 с.

М. В. КУЖЕЛЬНИЙ, д-р екон. наук, проф.
(Київський національний економічний університет)

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

В ті далекі часи, коли наш великий предок Володимир Іванович Даль накопичував дані для свого знаменитого «Толкового

словаря живого великорусского языка», поняття «методика» не існувало. Був термін «метод», від якого походило багато розгалужень суміжних ознак. Поняття «методика» з'явилося значно пізніше і в словниках радянських часів воно тлумачиться як «1. Наука о методах преподавания. 2. Совокупность методов обучения чему-нибудь, практического выполнения чего-нибудь» [1, с. 352].

Методика викладання облікових дисциплін не є якоюсь особливістю: вона базується на загальних освітянських принципах та підходах до викладання спеціальних дисциплін, що безпосередньо впливають на формування фахівців з обліку і аудиту. Це означає, що викладач — головний суб'єкт навчального процесу, роль якого визначається його професіоналізмом, психологічними та дидактичними якостями.

Другим суб'єктом навчального процесу виступає студент, дії якого і дії викладача повинні бути націлені на об'єкт — навчальний процес — в одному спрямуванні: викладач забезпечує навчальний процес, студент виконує його вимоги; обидва суб'єкти зберігають толерантність, взаємоповагу і взаєморозуміння один до одного.

Якщо ця вимога не дотримується, ніяка методика не може бути ефективною — вона просто не спрацьовує у колі цього складного механізму: виникають претензії та незадоволення обох суб'єктів, зведення рахунків, пасивне ставлення до навчального процесу, погіршуються результати поточного та підсумкового контролю.

Методика викладання облікових дисциплін базується на стандартах та навчальних планах, які затверджені для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня — молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра. Початком усіх дій із забезпечення навчального процесу кожного освітньо-кваліфікаційного рівня виступають стандарти, якими визначені функції, що повинен знати і що повинен уміти фахівець. Під ці вимоги формуються навчальні плани, де визначають комплекс суспільних, фундаментальних та спеціальних дисциплін, якими повинен опанувати студент і отримати практичні навички виконання закріплених функцій. Особливу групу дисциплін представляє варіативна частина навчальних планів. Перелік варіативних дисциплін, закріплений Науково-методичною комісією з економіки і підприємництва Міносвіти і науки України, носить рекомендаційний характер, а тому вищі навчальні заклади мають їх вільний вибір.

Функції усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів визначені стратегічно: від виконання сучасних обсягів робіт до їх видів і обсягів на перспективу. Схожість функцій полягає в тому, що для усіх чотирьох освітньо-кваліфікаційних рівнів вони визначені: облікова, фінансово-економічна, організаційна, контрольно-аналітична. При цьому кожна функція на відповідному освітньо-кваліфікаційному рівні має свій конкретизований перелік видів робіт, яких значно більше і вони складніші на магістерському рівні. Для цього рівня характерними являються ще дві функції — навчально-методична та науково-дослідна.

Але уміння студент набуває завдяки вивченню відповідного комплексу дисциплін навчального плану та закріплення теоретичних знань на практиці, під час складання державних іспитів і захисту дипломної роботи. А тому навчальні плани мають багато чого спільного в блоках гуманітарних, фундаментальних та фахових дисциплін, варіативної частини навчального плану. В результаті породжувати суттєві відмінності методики викладання облікових дисциплін для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня немає підстав. Відмінності полягають у підходах, складності теоретичного і практичного матеріалу, індивідуальній та самостійній роботі студентів. Виходячи з цього і повинні бути сформовані як навчальні плани, так і форми індивідуальної та самостійної роботи студентів.

Методика викладання облікових дисциплін — це організаційно-дидактичні процеси побудови навчального процесу в аудиторний час. Вона визначається професіоналізмом, майстерністю викладача; він повинен запалити, зацікавити студента, наштовхнути його на розуміння необхідності отримання глибоких знань, яких без кропіткої самостійної роботи студент не отримає. Ось чому така велика увага повинна приділятися організації, плануванню та нормуванню самостійної роботи студентів. У результаті методика викладання облікових дисциплін, як і будь-якої іншої суспільної, фундаментальної чи фахової дисципліни, повинна включати як аудиторний, так і позааудиторний час.

Значне місце в самостійній роботі студентів посідає її нормування. Це вимога сьогодення і вона націлена на забезпечення рівномірнішого розподілу позааудиторного часу на вивчення кожної дисципліни навчального плану.

Методика читання лекцій, проведення практичних занять з облікових дисциплін не може не враховувати того, що навчальний процес ще не позбавлений дублювання.

Вивчення політекономії дало можливість кожному студенту осмислити поняття та економічні категорії. На жаль, багато з них повторюються в дисциплінах фундаментальних та фахових блоків — економіки підприємств, макро- та мікроекономіки, національної економіки, регіональної економіки, фінансовому та управлінському обліку, інших. В результаті, такі економічні явища і процеси в лекційному матеріалі спеціальних дисциплін повинні мати відповідне обмеження.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Ожегов С. И.* Словарь русского языка. — М.: Рус. яз., 1990.

Т. А. КУЛИКОВА, ассистент
(Белорусский государственный экономический университет)

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ ПО ТЕМЕ «УЧЕТ АРЕНДОВАННЫХ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ И ЛИЗИНГОВЫХ ОПЕРАЦИЙ»

Одной из самых распространенных профессий среди экономистов является профессия бухгалтера. На него возлагаются функции правильного отражения хозяйственных операций, контроля за движением материальных ценностей и финансовых средств, анализа эффективности деятельности предприятия, своевременного предоставления отчетности и многие другие, без которых невозможно эффективно управлять любой организацией. Поэтому подготовка высококлассного специалиста с квалификацией «экономист» предполагает приобретение глубоких знаний, твердых умений и навыков по учетно-аналитическим дисциплинам.

Изучение дисциплины «Бухгалтерский учет в промышленности» начинается после изучения «Теории бухгалтерского учета». Эта дисциплина является основой подготовки специалиста по бухгалтерскому учету и обеспечивает восприятие бухгалтерского учета в качестве взаимосвязанной, целостной и логически обоснованной процедуры. Перед тем, как приступить к изучению учета в основной деятельности, необходимо четко представлять, что является предметом и объектом бухгалтерского учета. Студенты должны знать с помощью каких методов обеспечивается